
Művészeti oktatás, művészeti nevelés

A nevelésről szóló vitáknak más a tétje a szervesen fejlődő kultúrákban, és más a civilizáció nagy válság-korszakaiban. Voltak évszázadok, amikor a műveltség alapjait szinte kizárólag az antikvitás és a kereszténység világképét közvetítő humán tantárgyak jelentették, s a felvilágosodás korától is csak ezek mellett illesztették a tanrendbe a modern természet- és társadalomtudományok eredményeit. Az utóbbi kétszáz év tudományos-technikai forradalmi radikálisan új helyzetet teremtettek. Arra kényszerítették a tanintézeteket, hogy szakadatlanul bővítsék az iskolákban elsajátítandó ismeretanyagot, de az általános műveltséganyag határait nem ismerő mennyiségi növekedésénél súlyosabb problémákkal is szembesülnie kellett korunk pedagógiájának. A mit és hogyan tanítsunk kérdései háttérbe szorulnak, mert a közoktatásban zajló permanens korszerűsítés fékezhetetlennek látszó dinamikája fizikai és lélektani korlátokba ütközött. A nap 24 órájába sem férne bele annyi információ elsajátítása, amennyit részint a tudományos diszciplínák művelői, részint a közpolitika szereplői mellőzhetetlennek tartanak, másfelől pedig sem a tudásközpontú, sem a készségfejlesztő programok nincsenek összhangban a legfontosabb nevelési céllal: a szociális érzékenységgel, erkölcsi értékeket valló, önmagáért felelősséget vállaló harmonikus személyiség formálásával. Nyugtalanító statisztikákat olvashatunk az iskoláskorú gyermekek és fiatalok egészségi állapotáról, pszichológiai és szocializációs problémáiról, miközben a közoktatás hatékonysága a hagyományos teljesítménymutatók nemzetközi összehasonlításai szerint is fokozatosan romlik.

Ez a rövid kórképvázlat is elég talán ahhoz, hogy megindokoljuk: miért kértünk fel oktatói tevékenységükről is ismert művészeket, hogy – saját művészeti águk nézőpontjából – mondják el gondolataikat az oktatás és a nevelés a XXI. századi gondjairól. Nemcsak az volt a célunk, hogy beavassuk olvasóinkat a művészetánpótlás szakmai titkaiba, sokkal inkább arra a kérdésre kerestünk válaszokat: hogyan kaphatnának a művészetek a jelenleginél nagyobb szerepet a hazai nevelésügy betegségeinek orvoslásában. Fekete György, Jankovics Marcell, Farkas Ádám, Barabás Márton, Kucséra Tamás Gergely, M. Tóth Géza, Zirkuli Péter és Cseke Péter esszéin, illetőleg elemző tanulmányain kívül ebbe a tárgykörbe tartoznak a Szabó Dénessel, Ifj. Sapszon Ferencsel, Sipos Mihállyal és Korompayné Sebestyén Nórával készült interjúk, mint ahogyan az oktatás és a nevelés egymástól elkülöníthetetlen elvi problémáit elemzi az Arató Lászlóval folytatott beszélgetés és az a recenzió is, amelyet Tary Orsolya írt Koós Ferenc pedagógiatörténeti monográfiájáról.